

Lovforslag nr. L 150. Fremsat den 18. januar 1995 af indenrigsministeren (Birte Weiss)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om kommunale valg¹⁾

(Ændringer vedrørende udlændinges valgret og valgbarhed)

§ 1

I lov nr. 140 af 8. marts 1989 om kommunale valg foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

»§ 1. Valgret til kommunalbestyrelsen, herunder Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune, og amtsrådet har enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen henholdsvis amtskommunen, og som herudover enten

- 1) har dansk indfødsret,
- 2) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union,
- 3) er statsborger i Island eller Norge, eller
- 4) uden afbrydelse har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen.

Stk. 2. Den, der er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, har ikke valgret.«

2. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Under forudsætning af gensidighed kan indenrigsministeren indgå aftale med et andet land om, at personer, der er statsborgere i landet uden tillige at have dansk indfødsret, skal kunne opnå valgret tidligere end anført i § 1, stk. 1, nr. 4.

Stk. 2. Efter indgåelse af aftale i henhold til stk. 1 fastsætter indenrigsministeren senest 10 uger før valgdagen det tidsmæssige krav til uafbrudt fast bopæl i riget, der gælder som be-

tingelse for valgret for herboende statsborgere fra det pågældende land.«

3. § 3 affattes således:

»§ 3. Valgbar til kommunalbestyrelsen og amtsrådet er enhver, der har valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet, og som senest 22 dage før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget, jf. dog § 4.«

4. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Under forudsætning af gensidighed kan indenrigsministeren indgå aftale med et andet land om, at personer, der er statsborgere i landet uden tillige at have dansk indfødsret, skal kunne opnå valgbarhed efter uafbrudt fast bopæl i riget i et kortere tidsrum end 3 år.

Stk. 2. Efter indgåelse af aftale i henhold til stk. 1 fastsætter indenrigsministeren senest 10 uger før valgdagen det tidsmæssige krav til uafbrudt fast bopæl i riget, der gælder som betingelse for valgbarhed for herboende statsborgere fra det pågældende land.«

5. I § 5 indsættes efter »valgperioder«: »eller ikke har dansk indfødsret«.

6. I § 22 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Bekendtgørelsen efter stk. 1 skal tillige indeholde en kort redegørelse for, hvilke

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører Rådets direktiv nr. 94/000/EF, EF-Tidende 1994 L 000, s. 00.

personer der har ret til at udøve valgret og stille op som kandidat til kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis amtsrådsvalget, herunder om betingelserne for, at disse rettigheder tilkommer herboende udlændinge.«

7. § 24, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »personnummer,«: »statsborgerskab,«.

8. I § 27 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Såfremt der på en kandidatliste er opstillet en kandidat, der ikke har dansk indfødsret, skal valgbestyrelsen give den pågældende kandidat meddelelse om, hvorvidt den pågældende kandidatliste, herunder den pågældendes kandidatur, er godkendt.«

9. Efter § 108 indsættes:

»§ 108 a. Anmodning om udstedelse af en valgbarhedsattest for en dansk statsborger, der ønsker at opstille som kandidat til kommunale valg i en af de øvrige medlemsstater i Den Eu-

ropæiske Union, skal indgives til indenrigsministeren.

Stk. 2. For en dansk statsborger, der er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, kan der ikke udstedes valgbarhedsattest.

Stk. 3. For en dansk statsborger, der ikke er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, kan udstedes valgbarhedsattest med det indhold, at indenrigsministeren ikke har kendskab til, at den pågældende har fortabt sin valgbarhed til kommunale råd i Danmark. Hvis Valgbarhedsnævnet i indeværende valgperiode har truffet afgørelse om, at den pågældende ikke er valgbar til kommunale råd, jf. § 4, skal oplysning herom påføres valgbarhedsattesten tillige med oplysning om, hvornår forældelsesfristen for, at den pågældende strafbare handling kan medføre tab af valgbarhed til kommunale råd, udløber, jf. § 4, stk. 2.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 1995.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

Ifølge traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, artikel 8 B, stk. 1, har enhver unionsborger, der har bopæl i en medlemsstat, hvor han ikke er statsborger, valgret og er valgbar ved kommunale valg i den medlemsstat, hvor han har bopæl, på samme betingelser som statsborgere i denne stat.

Denne ret kan udøves med forbehold af de nærmere bestemmelser, som Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed på forslag af Kommissionen og efter høring af Europa-Parlamentet, skulle vedtage inden den 31. december 1994; de nærmere bestemmelser kan omfatte undtagelser, når specifikke problemer i en medlemsstat tilsiger dette.

På denne baggrund vedtog Rådet den 19. december 1994 et direktiv om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

Direktivet, der endnu ikke er offentliggjort i EF-Tidende, er optaget som *bilag 1* til bemærkningerne til lovforslaget.

Direktivet indebærer, at der skal gennemføres forskellige ændringer af den kommunale valglov, jf. nedenfor i afsnit 3.

Ifølge direktivets artikel 14 skal direktivet gennemføres i national ret inden den 1. januar 1996. Regeringen har fundet det mest hensigtsmæssigt, at lovforslag til gennemførelse af direktivet fremsættes i god tid inden udløbet af gennemførelsesfristen.

2. Hovedindholdet af direktivet

Rådets direktiv af 19. december 1994 er baseret på Kommissionens forslag af 23. februar 1994. Drøftelserne af Kommissionens forslag i arbejdsgruppemøder og i COREPER samt høringssvaret fra Europa-Parlamentet resulterede i en række ændringer, som er indarbejdet i Rådets direktiv. Ved gennemgangen af direktivets hovedindhold redegøres for de ændringer, der særligt har haft interesse i en dansk sammenhæng.

2.1. Generelt

Formålet med direktivet er som nævnt at fastsætte de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere. (Unionsborgere, dvs. personer, der er statsborgere i en af medlemsstaterne i Den Europæiske Union, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, benævnes i det følgende som EU-borgere).

Direktivet indeholder ingen begrænsninger med hensyn til medlemsstaternes kompetence til at fastsætte regler om valgret og valgbarhed ved kommunale valg for statsborgere fra lande uden for EU-området, og heller ikke med hensyn til at fastsætte regler om valgret og valgbarhed ved kommunale valg for egne statsborgere, der er bosat i udlandet, herunder i en af de øvrige medlemsstater.

Efter direktivet er der intet til hinder for, at en EU-borger kan udøve kommunal valgret og valgbarhed i såvel bopælslandet som hjemlandet. Udøvelse af kommunal valgret og valgbarhed i bopælslandet kan ikke gøres betinget af, at EU-borgeren ikke samtidig udøver kommunal valgret og valgbarhed i hjemlandet. Ved Europa-Parlamentsvalg kan en EU-borger derimod kun udøve valgret og valgbarhed i ét land, enten bopælslandet eller hjemlandet.

2.2. Betingelser for valgret og valgbarhed

EU-borgere tillægges valgret og valgbarhed ved kommunale valg i bopælslandet på samme betingelser, som landets egne statsborgere, jf. dog nedenfor om valgbarhed.

Der er som hovedregel *ikke* adgang til at gøre valgretten og valgbarheden betinget af, at de pågældende har haft fast bopæl i bopælslandet i en vis periode forud for valget. En sådan adgang består heller ikke ved Europa-Parlamentsvalg.

Kun de lande (Luxembourg), hvor der er en særlig stor andel EU-borgere (mere end 20 pct.) blandt de valgberettigede, har adgang til at stille krav om bopæl i en vis periode forud for valget som betingelse for valgret og valgbarhed. Direktivet om valgret og valgbarhed til Europa-Parlamentsvalg indeholder en lignende undtagelsesbestemmelse.

I direktivet, men ikke i Kommissionens forslag indeholdes endvidere en undtagelse, der tager sigte på særlige belgiske forhold.

De enkelte medlemsstater har dog selv sagt adgang til at stille krav om, at bopælsbetingelsen og de øvrige valgrets- og valgbarhedsbetingelser skal være opfyldt på en bestemt skæringsdato, for at de pågældende kan optages på valglisten eller opstille som kandidat til et bestemt valg. Sådanne skæringsdatoer/frister kan fastsættes ud fra administrative hensyn i relation til udarbejdelse af valglisten m.v.

Bopælslandet har adgang til at bestemme, at en EU-borger, der har *fortabt sin valgbarhed i hjemlandet*, tillige skal have *fortabt sin valgbarhed i bopælslandet* (fakultativ kumulation af valgbarhedsfortabelsesgrunde). Ved Europa-Parlamentsvalg er kumulation af valgbarhedsfortabelsesgrunde obligatorisk.

Bopælslandet har *ikke* adgang til at bestemme, at *valgretsfortabelse i hjemlandet* tillige skal medføre valgretsfortabelse i bopælslandet. Ved Europa-Parlamentsvalg er der adgang hertil.

2.3. Procedurekrav for optagelse på valglisten

Ifølge Kommissionens forslag kunne EU-borgere ligesom ved Europa-Parlamentsvalg kun optages på valglisten i bopælslandet efter anmodning herom. I direktivet er dette ændret til, at bopælslande, der ikke har stemmepligt, kan optage EU-borgere automatisk på valglisten.

2.4. Procedurekrav i forbindelse med kandidatopstilling

Kommissionens forslag indeholdt tilsvarende regler som ved Europa-Parlamentsvalg om de særlige bevisligheder og erklæringer, der *skal* afkræves en EU-borger, der ønsker at opstille til valget. I direktivet er disse regler ændret, således at det er op til bopælslandets afgørelse, om EU-borgere skal fremlægge særlige bevisligheder m.v. i forbindelse med kandidatopstilling.

I øvrigt bemærkes, at direktivet er baseret på den forudsætning, at en kandidat, der er EU-borger, kun kan opstilles efter eget ønske.

2.5. Underrettningsforpligtelser for bopælslandet

Efter direktivet har bopælslandet pligt til at underrette EU-borgere om, hvorvidt anmodninger om optagelse på valglisten eller om opstilling som kandidat er imødekommet.

Bopælslandet har endvidere pligt til forud for hvert valg at underrette EU-borgerne om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af

valgret og valgbarhed i bopælslandet. Reglerne herom svarer til de tilsvarende ved Europa-Parlamentsvalg.

3. Lovgivningsmæssige konsekvenser

3.1. Ændring af reglerne om de tidsmæssige betingelser for udlændinges valgret og valgbarhed

Ifølge § 1 i den kommunale valglov (lov nr. 140 af 8. marts 1989) har alle udlændinge (over 18 år), der har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen, valgret og valgbarhed ved kommunale valg.

Denne 3-års-regel kan ikke opretholdes for så vidt angår EU-borgere. I direktivet er det som nævnt ovenfor i afsnit 2.2. fastsat, at unionsborgere opnår valgret og valgbarhed, så snart de tager bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, dvs. at der *ikke* kan stilles krav om en vis forudgående bopælsperiode som betingelse for disse rettigheder (ingen karenstid).

3.2. Andre ændringer af den kommunale valglov

Bestemmelsen i den kommunale valglovs § 5 om, hvilke personer der ikke har pligt til at lade sig opstille (og dermed indirekte, hvilke personer der har pligt til at lade sig opstille), skal ændres som følge af, at det i direktivet er forudsat, at EU-borgere kun kan opstilles, såfremt de selv ønsker det.

Der skal indsættes nye bestemmelser i loven til at opfylde de forpligtelser om underretning af EU-borgere om deres rettigheder ved kommunale valg m.v., som ifølge direktivet påhviler bopælslandet.

Endelig vil det være nødvendigt at indsætte en bestemmelse om, hvilken myndighed der skal udstede valgbarhedsattester for danske statsborgere, der ønsker at opstille til kommunalvalg i en medlemsstat, hvor der måtte blive stillet krav om fremlæggelse af en sådan attest.

4. Lovforslagets formål og hovedindhold

Formålet med lovforslaget er at gennemføre de ændringer af den kommunale valglov, der er en direkte eller indirekte konsekvens af direktivet om EU-borgeres kommunale valgret og valgbarhed i bopælslandet. Ved indirekte konsekvenser sigtes til, at lovforslaget ikke blot vedrører de udlændinge, der er EU-borgere, men også andre udlændinge.

Med hensyn til de tidsmæssige betingelser for udlændinges valgret og valgbarhed er lovforslaget baseret på følgende model:

For EU-borgere og nordiske statsborgere (dvs. islændinge og nordmænd) gælder ingen karenstid for opnåelse af valgret og valgbarhed. For statsborgere

fra andre lande opretholdes 3-års-reglen som den almindelige tidsmæssige betingelse, men således at det tidsmæssige krav reduceres i tilfælde af *gensidighed*, forstået på den måde, at statsborgere fra lande, hvor derboende danske statsborgere opnår valgret og valgbarhed fra et tidligere tidspunkt, opnår valgret og valgbarhed i Danmark fra det tilsvarende tidligere tidspunkt.

Med hensyn til gensidighedsreglen bemærkes, at Indenrigsministeriet ikke har kendskab til, at der for tiden er lande uden for Norden og EU, hvor derboende danske statsborgere har kommunal valgret og valgbarhed. Gensidighedsreglen vil derfor i første omgang ikke få den store betydning. Ved en gensidighedsregel fastslås imidlertid et vigtigt princip om ikke-forskelsbehandling.

Med hensyn til de øvrige forslag henvises dels til afsnit 3.2., dels til lovforslaget og bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

5. Lovforslagets betydning for antallet af udenlandske vælgere ved kommunale valg

Ved de kommunale valg den 16. november 1993 udgjorde antallet af udenlandske vælgere i alt 97.694 (som opgjort 18.-dagen før valgdagen). Ved denne opgørelse er de udenlandske vælgere ikke opdelt efter statsborgerskab. Ved beregninger over, hvor mange udenlandske vælgere der ville have været ved de kommunale valg den 16. november 1993, såfremt 3-års-reglen ikke havde været gældende for herboende EU-borgere og nordiske statsborgere, må derfor tages udgangspunkt i Danmarks Statistiks opgørelse pr. 1. juli 1993 over udenlandske statsborgere med kommunal valgret, idet denne opgørelse bl.a. er opdelt efter EU-borgere og nordiske statsborgere.

Ifølge Danmarks Statiks opgørelse pr. 1. juli 1993 (upubliceret) over udenlandske statsborgere med valgret til de kommunale valg i Danmark var der i alt 99.081 udenlandske statsborgere, der havde valgret. Dvs. at de var 18 år eller derover, havde haft fast bopæl i Danmark i mere end 3 år og ikke var umyndiggjort. Af de stemmeberettigede udenlandske statsborgere udgjorde de nordiske borgere 16.061 svarende til 16,2% og EU-borgere 19.856 svarende til 20% af det samlede antal stemmeberettigede udlændinge.

Den 1. januar 1994 var der 135.471 udenlandske statsborgere, der havde fast bopæl i Danmark, og som var fyldt 18 år eller derover.

Hvis reglen om 3 års forudgående fast bopæl som betingelse for kommunal valgret og valgbarhed ikke havde været gældende for herboende nordiske statsborgere og statsborgere fra de andre EU-lande ved de kommunale valg den 16. november 1993, ville an-

tallet af stemmeberettigede udlændinge have været forøget med henholdsvis ca. 5.900 og ca. 7.300 baseret på situationen den 1. januar 1994 sammenholdt med Danmarks Statistiks opgørelse fra den 1. juli 1993 og under forudsætning af samme procentfordeling på de forskellige grupper af udlændinge.

Hvis 3-års-reglen også havde været afskaffet for herboende statsborgere fra de øvrige lande, ville antallet af stemmeberettigede udlændinge have været forøget med yderligere ca. 23.200.

6. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vil ikke få nævneværdige økonomiske eller administrative konsekvenser hverken for staten eller (amts)kommunerne. Kommunernes og amtskommunernes forpligtelse til at udbygge »8-ugers-bekendtgørelsen« med oplysninger om betingelserne for (herboende udlændinges) valgret og valgbarhed, jf. lovforslagets § 1, nr. 6, vil dog kunne medføre en vis forøgelse af udgifterne til annoncering. Disse merudgifter vil blive af en beskeden størrelse.

7. Forhandlinger om lovforslaget

Lovforslaget har været forelagt for Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, Statsministeriet og Finansministeriet.

Lovforslaget er endvidere sendt til Kommunernes Landsforening, Københavns og Frederiksberg Kommuner samt Amsrådsforeningen i Danmark til orientering.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1 og 2

Forslaget til ny affattelse af § 1 indebærer, at herboende EU-borgere og nordiske statsborgere, der ikke samtidig er EU-borgere, dvs. islændinge og nordmænd, opnår kommunal valgret og dermed også valgbarhed, jf. nr. 3, uden at der herfor stilles krav om en vis tids forudgående fast bopæl i riget.

For alle andre udlændinge opretholdes kravet om 3 års forudgående fast bopæl, medmindre de tidsmæssige krav reduceres som følge af gensidighed, jf. modellen som beskrevet i de almindelige bemærkninger, afsnit 4.

Med hensyn til gensidighedsreglen, jf. forslaget til ny § 1 a, og dermed muligheden for valgret (og valgbarhed, jf. nr. 4) efter fast bopæl i et kortere tidsrum end 3 år, er det fundet mest hensigtsmæssigt at lade denne bero på en aftale mellem vedkommende land og Danmark.

Der er tidligere indgået en gensidighedsaftale mellem Danmark og Spanien (aftale af 13. juli 1989 med Spanien om kommunal valgret for danske statsborgere i Spanien og spanske statsborgere i Danmark, Udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 66 af 27. juni 1991 (Lovtidende C)).

Gensidigheden efter denne aftale var dog ikke fuldstændig. Danske statsborgere i Spanien kunne kun opnå valgret og ikke valgbarhed, mens spanske statsborgere i Danmark både kan opnå valgret og valgbarhed.

På baggrund af denne tidligere erfaring foreslås det, at gensidighedsspørgsmålet skal vurderes særskilt for valgret henholdsvis valgbarhed, jf. nr. 4 om forslag til ny § 3 a.

Med hensyn til den aktuelle betydning af gensidighedsreglen henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit. 4.

Til nr. 3

Forslaget om ændrede valgbarhedsregler er en konsekvens af de ændrede regler om valgret. Der er herudover foretaget en sproglig forenkling af bestemmelsen.

De herboende udlændinge, der hverken er EU-borgere eller nordiske borgere eller omfattet af gensidighedsreglen, skal for at opfylde valgbarhedsbetingelserne fortsat på valgdagen have haft fast bopæl i riget i de forudgående 3 år. 3-års-betingelsen behøver imidlertid ikke at være opfyldt 22 dage før valgdagen.

Til nr. 4

Forslaget til ny § 3 a indeholder en udmøntning af gensidighedsreglen i relation til valgbarhed. I øvrigt henvises til bemærkningerne til nr. 1 og 2.

Til nr. 5

Forslaget til ændring af § 5 om, hvilke personer der ikke har pligt til at lade sig opstille, er en konsekvens af, at det i direktivet er forudsat, at en EU-borger kun kan opstilles som kandidat til valget, såfremt vedkommende selv ønsker det. Det er fundet hensigtsmæssigt at lade ikke-pligten til at opstille omfatte alle udlændinge og ikke blot EU-borgere.

Til nr. 6

Forslaget om at udbygge »8-ugers-bekendtgørelsen« i § 22 med oplysninger om betingelserne for at

udøve valgret og stille op som kandidat er en konsekvens af bestemmelsen i direktivets artikel 11, hvorefter bopælslandet i tilstrækkelig god tid på behørig vis skal underrette EU-vælgere og -valgbare om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af valgret og valgbarhed i bopælslandet.

Til nr. 7

Forslaget om at reglerne i § 24 om kandidatlisters indhold suppleres med en bestemmelse om, at kandidatlistes for fremtiden skal indeholde oplysning om kandidaternes statsborgerskab, er en konsekvens af, at EU-kandidater ifølge direktivets artikel 10, stk. 1, skal have særskilt meddelelse om, hvorvidt deres kandidatur er godkendt. I øvrigt henvises til bemærkningerne til nr. 8.

Til nr. 8

Forslaget om at udbygge reglerne i § 27 om proceduren i forbindelse med godkendelse af kandidatlistes med en bestemmelse om, at udenlandske kandidater skal have meddelelse om valgbestyrelsens afgørelse, er en konsekvens af, at kandidater, der er EU-borgere, ifølge direktivets artikel 10, stk. 1, skal have underretning om, hvorvidt deres kandidatur er godkendt. Det er i denne forbindelse fundet hensigtsmæssigt at lade underretningspligten omfatte alle udenlandske kandidater og ikke blot kandidater, der er EU-borgere. Det vil føre for vidt at udstrække underretningspligten til også at gælde danske kandidater.

Til nr. 9

Forslaget til ny § 108 a om udstedelse af valgbarhedsattester er en konsekvens af, at en medlemsstat efter direktivets artikel 9, stk. 2, har adgang til at afkræve en EU-kandidat en attest fra de kompetente myndigheder i vedkommendes hjemland om, at vedkommende ikke har fortabt sin valgbarhed i hjemlandet, eller at myndighederne ikke har kendskab til en sådan fortabelse. En tilsvarende bestemmelse indeholdes i Europa-Parlamentsvalglovens § 47 a, stk. 2 - 4.

Til § 2

Det foreslås, at lovforslaget træder i kraft den 1. juli 1995, dvs. i god tid inden udløbet af gennemførelsesfristen pr. 1. januar 1996, jf. direktivets artikel 14.

Bilag 1

**RÅDETS DIREKTIV
af 19. december 1994**

om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved kommunale valg for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

**RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE
UNION HAR -**

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 8 B, stk. 1,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet ¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget ³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Traktaten om Den Europæiske Union udgør en ny fase i processen hen imod en stadig snævrere sammenslutning mellem de europæiske folk; Unionen har bl.a. til opgave på en sammenhængende og solidarisk måde at tilrettelægge forbindelserne mellem medlemsstaternes folk, og et af dens grundlæggende mål er at styrke beskyttelsen af de rettigheder og interesser, der tilkommer medlemsstaternes statsborgere, gennem indførelsen af et unionsborgerskab;

i afsnit II i traktaten om Den Europæiske

Union indføres der med henblik herpå et unionsborgerskab for alle medlemsstaternes statsborgere, som der i kraft af dette unionsborgerskab tillægges en række rettigheder;

den valgret og valgbarhed ved kommunale valg i bopælslandet, der garanteres ved traktatens artikel 8 B, stk. 1, er en udmøntning af forbuddet mod forskelsbehandling mellem en medlemsstats statsborgere og statsborgere fra andre medlemsstater samt en logisk følge af retten til at færdes og opholde sig frit på andre medlemsstaters område i henhold til traktatens artikel 8 A;

anvendelsen af traktatens artikel 8 B, stk. 1, forudsætter ikke en global harmonisering af medlemsstaternes valgordninger, men har hovedsagelig til formål at ophæve det krav om statsborgerskab, der for øjeblikket i de fleste medlemsstater stilles for udøvelse af valgret og valgbarhed; i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet i traktatens artikel 3 B, stk. 3, bør Fællesskabets lovgivning på dette område desuden ikke omfatte mere, end hvad der er nødvendigt for at nå målet i traktatens artikel 8 B, stk. 1;

traktatens artikel 8 B, stk. 1, tilsigter, at alle unionsborgere skal kunne udøve deres valgret og valgbarhed ved kommunale valg i deres bopælsland på samme vilkår, uanset om de er statsborgere i det pågældende land; de krav, bl.a. med hensyn til varighed af bopæl i landet samt bevis herfor, der stilles til statsborgere fra andre medlemsstater, må derfor være de samme som dem, der i givet fald stilles til landets egne statsborgere; der bør ikke gælde særlige betingelser for udenlandske statsborgere, med-

¹⁾ Udtalelse afgivet den 26. oktober 1994 (endnu ikke offentliggjort i EFT).

²⁾ Udtalelse afgivet den 14. september 1994 (endnu ikke offentliggjort i EFT).

³⁾ Udtalelse afgivet den 28. september 1994 (endnu ikke offentliggjort i EFT).

mindre det i særlige tilfælde er berettiget at behandle dem anderledes end landets egne statsborgere, fordi de befinder sig i en anden situation end landets egne statsborgere;

den valgret og valgbarhed ved kommunale valg i bopælslandet, som unionsborgere har i henhold til traktatens artikel 8 B, stk. 1, træder dog ikke i stedet for deres valgret og valgbarhed i deres hjemland; det er vigtigt at respektere unionsborgernes frihed til selv at bestemme, om de ønsker at deltage i de kommunale valg i bopælslandet; det vil derfor være korrekt, at disse borgere selv tilkendegiver ønsket om at udøve deres valgret i bopælslandet, hvorimod der i medlemsstater uden stemmepligt kan gives tilladelse til, at disse borgere automatisk optages på valglisten;

medlemsstaternes lokale forvaltning afspejler forskellige politiske og juridiske traditioner og er organiseret efter mange forskellige strukturer; begrebet kommunale valg har ikke samme indhold i alle medlemsstater; dette direktivs anvendelsesområde bør derfor præciseres ved at definere, hvad der forstås ved kommunale valg; der er med disse valg tale om almindelige, direkte valg vedrørende de primære lokale forvaltningsområder og disses underordnede enheder; der er desuden tale om almindelige, direkte valg såvel til de kommunale repræsentative forsamlinger som af det kommunale udøvende organs medlemmer;

en person kan fortabe sin valgbarhed ved en individuel afgørelse truffet af myndighederne i enten bopælslandet eller hjemlandet; i betragtning af den politiske betydning af hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem bør medlemsstaterne kunne træffe de foranstaltninger, der er nødvendige, for at hindre personer, der er blevet frataget deres valgbarhed i deres hjemland, i at generhverve denne ret blot ved at bosætte sig i en anden medlemsstat; da dette problem alene gør sig gældende for udenlandske kandidater, er det berettiget at give de medlemsstater, der skønner det nødvendigt, mulighed for at underkaste disse kandidater de regler om fortabelse af valgbarhed, der gælder ikke blot i

bopælslandet, men også i hjemlandet; for valgrettens vedkommende er det imidlertid i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet tilstrækkeligt at følge de i bopælslandet gældende regler om valgets fortabelse;

det udøvende organ for de primære lokale forvaltningsområder bestrider opgaver, som kan indebære deltagelse i udøvelse af offentlig myndighed og varetagelse af almene interesser, og medlemsstaterne bør derfor kunne bestemme, at denne funktion er forbeholdt landets egne statsborgere; medlemsstaterne bør tillige kunne træffe passende foranstaltninger med henblik herpå, idet disse foranstaltninger dog kun i det omfang, det er nødvendigt for virkeliggørelsen af dette mål, kan indskrænke andre medlemsstaters statsborgeres mulighed for at blive valgt;

på samme måde bør kommunalbestyrelsesmedlemmers deltagelse i valg af en parlamentarisk forsamling kunne forbeholdes landets egne statsborgere;

såfremt en medlemsstats lovgivning indeholder bestemmelse om, at hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem er uforeneligt med visse andre hverv, må vedkommende medlemsstat også kunne anvende disse bestemmelser for tilsvarende hverv, som udøves i andre medlemsstater;

enhver undtagelse fra de almindelige regler i dette direktiv bør ifølge traktatens artikel 8 B, stk. 1, være begrundet i specifikke problemer i en medlemsstat, og enhver undtagelse bør ifølge sagens natur kunne tages op til fornyet overvejelse;

sådanne specifikke problemer kan bl.a. opstå i en medlemsstat, hvor antallet af unionsborgere, der har bopæl i landet uden at have statsborgerskab dér, og som har nået valgalderen, langt overstiger gennemsnittet; udgør disse unionsborgere 20% af den samlede vælgerskare, er det berettiget at træffe undtagelsesbestemmelser baseret på varigheden af bopæl i landet;

formålet med unionsborgerskabet er at fremme unionsborgernes integrering i deres bopælsland, og det stemmer i den sammenhæng overens med traktatens intentioner, nemlig at undgå enhver polarisering mellem nationale og ikke-nationale kandidatlisters;

denne risiko for polarisering gør sig navnlig gældende i en medlemsstat, hvor antallet af bosiddende unionsborgere fra andre medlemsstater i den stemmeberettigede alder overstiger 20% af det samlede antal derboende unionsborgere i den stemmeberettigede alder; den pågældende medlemsstat bør derfor under overholdelse af traktatens artikel 8 B kunne fastsætte særlige bestemmelser om kandidatlisters sammensætning;

i nogle medlemsstater har derboende statsborgere fra andre medlemsstater stemmeret ved valg til det nationale parlament, hvilket der bør tages hensyn til ved en lempelse af de krav, der stilles i dette direktiv;

Kongeriget Belgien udgør et særtilfælde med en egen ligevægt, eftersom landet har tre officielle sprog og er opdelt i regioner og sprogfællesskaber, jf. forfatningens artikel 1-4, og fuld anvendelse af dette direktiv i visse kommuner vil derfor kunne få sådanne følger, at der bør være mulighed for undtagelser fra direktivets bestemmelser for at tage hensyn til denne særegenhed og ligevægt;

Kommissionen foretager en retlig og faktisk evaluering af anvendelsen af dette direktiv, herunder af udviklingen i væglerkorpset efter dette direktivs ikrafttræden; Kommissionen forelægger i den forbindelse Europa-Parlamentet og Rådet en rapport -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

Almindelige bestemmelser

Artikel 1

1. I dette direktiv fastsættes de nærmere bestemmelser om valgret og valgbarhed ved

kommunale valg i bopælslandet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

2. Bestemmelserne i dette direktiv berører ikke de enkelte medlemsstaters bestemmelser om valgret og valgbarhed, hverken for de af deres statsborgere, der har bopæl uden for den pågældende medlemsstats område, eller for derboende statsborgere fra tredjelande.

Artikel 2

1. I dette direktiv forstås ved:

- a) »primært lokalt forvaltningsområde«: de i bilaget angivne forvaltningsenheder, hvis organer i henhold til hver medlemsstats lovgivning vælges ved almindelige og direkte valg, og som har beføjelse til på eget ansvar at varetage forvaltningen af en række lokale opgaver på nederste trin i den politiske og administrative organisation;
- b) »kommunale valg«: direkte og almindelige valg af medlemmerne af et primært lokalt forvaltningsområdes repræsentative forsamling og, såfremt den nationale lovgivning foreskriver dette, formanden for og medlemmerne af dets udøvende organ;
- c) »bopælsland«: den medlemsstat, hvor unionsborgeren har bopæl, men ikke er statsborger;
- d) »hjemland«: den medlemsstat, hvor unionsborgeren er statsborger;
- e) »valgliste«: den officielle liste over alle vælgere med valgret i et bestemt primært lokalt forvaltningsområde eller i en af dets valgkredse, som udarbejdes og ajourføres af den kompetente myndighed i henhold til bopælslandets valglovgivning, eller folkeregisteret, såfremt en vælgers valgret fremgår heraf;
- f) »skæringsdato«: den dato, hvor unionsborgere i henhold til lovgivningen i bopælslandet skal opfylde betingelserne for valgret og valgbarhed i landet;
- g) »formel erklæring«: erklæring afgivet af en vælger eller en valgbar under strafansvar i overensstemmelse med gældende national lov.

2. Medlemsstaterne underretter Kommissionen, hvis en af de i bilaget anførte primære lokale myndigheder som følge af en ændring af den nationale lovgivning erstattes af en anden myndighed, der varetager de funktioner, som er beskrevet i stk. 1, litra a), i denne artikel, eller hvis en sådan myndighed som følge af en lovændring afskaffes, eller der oprettes flere sådanne myndigheder.

Inden tre måneder efter modtagelsen af nævnte underretning, der skal ledsages af medlemsstatens forsikring om, at ændringen på ingen måde berører borgernes rettigheder i henhold til dette direktiv, skal Kommissionen tilpasse bilaget ved at foretage relevante ændringer, slettelser eller tilføjelser. Det reviderede bilag offentliggøres i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

Artikel 3

1. Enhver person, der på skæringsdatoen:
 - a) er unionsborger i henhold til traktatens artikel 8, stk. 1, andet afsnit, og som
 - b) uden at være statsborger i bopælslandet i øvrigt opfylder de betingelser for valgret og valgbarhed, der i henhold til dette lands lovgivning kræves opfyldt af landets egne statsborgere,
 har valgret og er valgbar ved kommunale valg i bopælslandet efter reglerne i dette direktiv.

Artikel 4

1. Hvis bopælslandets egne statsborgere for at have valgret og være valgbare skal have haft bopæl i landet i et bestemt tidsrum, anses denne betingelse for at være opfyldt af de i artikel 3 omhandlede vælgere og valgbare, når de har haft bopæl i andre medlemsstater i et tilsvarende tidsrum.

2. Hvis bopælslandets egne statsborgere i henhold til landets lovgivning kun kan udøve deres valgret og valgbarhed i det primære lokale forvaltningsområde, hvor de har fast bopæl, gælder dette også for de i artikel 3 omhandlede vælgere og valgbare.

3. Stk. 1 berører ikke de nationale bestemmelser, der foreskriver, at alle vælgere og valgbare kun kan udøve deres valgret og valgbar-

hed i et bestemt primært forvaltningsområde eller i en af dets valgkredse, såfremt de har haft bopæl i dette område i et bestemt tidsrum.

Stk. 1 berører heller ikke de nationale bestemmelser, der allerede er i kraft på datoen for vedtagelsen af dette direktiv, og som indebærer, at vælgere og valgbare kun kan udøve deres valgret og valgbarhed, såfremt de i et bestemt tidsrum har haft bopæl i den del af medlemsstaten, som det primære lokale forvaltningsområde er en del af.

Artikel 5

1. Ethvert bopælsland kan fastsætte, at alle unionsborgere, som ved en individuel civilretlig afgørelse eller en strafferetlig afgørelse har fortabt deres valgbarhed i henhold til hjemlandets lovgivning, ikke er valgbare ved kommunale valg.

2. Enhver unionsborgers opstilling som kandidat ved kommunale valg i bopælslandet kan erklæres uantagelig, såfremt vedkommende ikke kan fremlægge den i artikel 9, stk. 2, litra a), omhandlede erklæring eller den i artikel 9, stk. 2, litra b), omhandlede attest.

Medlemsstaterne kan bestemme, at kun deres egne statsborgere er valgbare til hvervet som formand for, suppleant til eller medlem af en primær lokal myndigheds ledende kollegiale organ, hvis de vælges for at udøve disse hverv i den normale valgperiode.

Medlemsstaterne kan ligeledes bestemme, at kun deres egne statsborgere midlertidigt kan træde i stedet for eller konstitueres som formand for, suppleant til eller medlem af en primær lokal myndigheds ledende kollegiale organ.

De bestemmelser, som medlemsstaterne kan vedtage for at sikre, at kun egne statsborgere kan varetage de hverv, der er omhandlet i første afsnit, og udøve de stedfortræderbeføjelser, der er omhandlet i andet afsnit, skal være i overensstemmelse med traktaten og de almindelige retsprincipper og være passende og nødvendige og stå i rimeligt forhold til de ønskede mål.

4. Medlemsstaterne kan endvidere bestemme, at unionsborgere, der vælges til medlem-

mer af en repræsentativ forsamling, hverken må deltage i udpegningen af de personer, der skal foretage valget af en parlamentarisk forsamling, eller i valget af denne parlamentariske forsamlings medlemmer.

Artikel 6

1. For de i artikel 3 omhandlede valgbare gælder de samme regler om uforenelighed med andre hverv, som i henhold til bopælslandets lovgivning gælder for landets egne statsborgere.

2. Medlemsstaterne kan fastsætte, at hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem i bopælslandet tillige er uforeneligt med hverv, som udøves i andre medlemsstater, og som svarer til de hverv, der i bopælslandet medfører uforenelighed.

KAPITEL II

Udøvelse af valgret og valgbarhed

Artikel 7

1. De vælgere, der er omhandlet i artikel 3, kan udøve deres valgret i bopælslandet, hvis de har udtrykt ønske derom.

2. Er der stemmepligt i bopælslandet, gælder denne pligt også for de i artikel 3 omhandlede vælgere, som har ladet sig optage på valglisten i landet.

3. Medlemsstater, der ikke har stemmepligt, kan bestemme, at de i artikel 3 omhandlede vælgere automatisk optages på valglisten.

Artikel 8

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til, at de i artikel 3 omhandlede vælgere kan blive optaget på valglisten i tilstrækkelig god tid inden selve valget.

2. For at blive optaget på valglisten skal de i artikel 3 omhandlede vælgere fremlægge samme beviser som vælgere med statsborgerskab i landet.

Bopælslandet kan endvidere kræve, at de i artikel 3 omhandlede vælgere fremlægger et gyldigt identitetsbevis, samt en formel erklæring med oplysning om deres nationalitet og adresse i bopælslandet.

3. De i artikel 3 omhandlede vælgere, der er blevet optaget på valglisten i bopælslandet, fortsætter med at være optaget på denne på samme vilkår som vælgere med statsborgerskab i landet, indtil de automatisk slettes, fordi de ikke længere opfylder de betingelser, der kræves opfyldt for udøvelse af valgretten.

Vælgere, der er blevet optaget på valglisten efter egne anmodning, kan også blive slettet af den, hvis de anmoder om det.

Hvis de flytter til et andet primært forvaltningsområde i samme medlemsstat, optages de på valglisten her på samme vilkår som landets egne statsborgere.

Artikel 9

1. Ved deres anmeldelse som kandidater skal de i artikel 3 omhandlede valgbare personer fremlægge samme beviser som kandidater med statsborgerskab i landet. Bopælslandet kan forlange, at de fremlægger en formel erklæring med oplysning om deres nationalitet og adresse i bopælslandet.

2. Bopælslandet kan endvidere kræve, at de i artikel 3 omhandlede valgbare:

- a) ved deres anmeldelse af kandidatur fremlægger en formel erklæring, jf. stk. 1, hvoraf det fremgår, at de ikke har fortabt valgbarheden i hjemlandet,
- b) hvis der opstår tvivl om indholdet af den i litra a) omhandlede erklæring, eller hvis en medlemsstats lovgivning kræver det, før eller efter valget fremlægger en attest fra de kompetente administrative myndigheder i hjemlandet, hvoraf det fremgår, at de ikke har fortabt valgbarheden i dette land, eller at myndighederne ikke har kendskab til en sådan rettighedsfortabelse;
- c) fremlægger et gyldigt identitetsbevis;
- d) i deres formelle erklæring, jf. stk. 1, erklærer, at de ikke udøver noget uforeneligt hverv som omhandlet i artikel 6, stk. 2;
- e) i givet fald angiver deres seneste adresse i hjemlandet.

Artikel 10

1. Bopælslandet underretter i rette tid de pågældende om, hvorvidt anmodningen om op-

tagelse på valglisten eller kandidatlisten er imødekommet.

2. Unionsborgere, som ikke er blevet optaget på valglisten, eller som har fået afslag på anmodningen om optagelse på valglisten, eller hvis opstilling er blevet afvist, har den samme klageadgang, som bopælslandets egne statsborgere har i tilsvarende tilfælde i henhold til landets lovgivning.

Artikel 11

Bopælslandet skal i tilstrækkelig god tid på behørig vis underrette de i artikel 3 omhandlede vælgere og valgbare om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af valgret og valgbarhed i det pågældende land.

KAPITEL III

Undtagelses- og overgangsbestemmelser

Artikel 12

1. Udgør de unionsborgere i den stemmeberettigede alder, der har bopæl i en medlemsstat, hvori de ikke har statsborgerskab, den 1. januar 1996 mere end 20% af samtlige bosiddende unionsborgere i den stemmeberettigede alder i den pågældende medlemsstat, kan denne, uanset bestemmelserne i dette direktiv, bestemme:

- a) at valget er forbeholdt de i artikel 3 omhandlede vælgere, der har haft bopæl i landet i et nærmere fastsat tidsrum, som dog ikke må overstige én valgperiode for den repræsentative kommunale forsamling;
- b) at valgbarhed er forbeholdt de i artikel 3 omhandlede valgbare, der har haft bopæl i landet i et nærmere fastsat tidsrum, som dog ikke må overstige to valgperioder for denne forsamling;
- c) at særlige regler skal gælde for kandidatlisternes sammensætning, bl.a. med henblik på at fremme integreringen af unionsborgere, der er statsborgere i en anden medlemsstat.

2. Kongeriget Belgien kan uanset bestemmelserne i dette direktiv anvende stk. 1, litra a), på et begrænset antal kommuner, som det indgiver en liste over mindst et år inden det

kommunale valg, hvor det agter at benytte sig af undtagelsen.

3. Såfremt det den 1. januar 1996 i en medlemsstats lovgivning er fastsat, at derboende statsborgere fra en anden medlemsstat har valget til denne medlemsstats nationale parlament og derfor kan blive optaget på valglisten i staten på nøjagtigt samme vilkår som statens egne vælgere, kan denne medlemsstat undlade at anvende bestemmelserne i dette direktivs artikel 6-11 på disse unionsborgere.

4. Senest den 31. december 1998 og derefter hvert sjette år forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport, hvori den undersøger, om begrundelserne for at give de pågældende medlemsstater tilladelse til at anvende undtagelsesbestemmelser efter traktatens artikel 8 B, stk. 1, fortsat består, og foreslår i givet fald de tilpasninger, der måtte være behov for. Medlemsstater, der indfører undtagelsesbestemmelser i henhold til stk. 1 og 2, meddeler Kommissionen alle fornødne oplysninger til begrundelse heraf.

KAPITEL IV

Afsluttende bestemmelser

Artikel 13

Kommissionen aflægger rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af dette direktiv, herunder om den udvikling, der er sket i vælgerkorpset, siden direktivet trådte i kraft, senest et år efter, at der i samtlige medlemsstater er blevet afholdt kommunale valg på grundlag af dette direktivs bestemmelser, og fremsætter i givet fald forslag om passende tilpasninger.

Artikel 14

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 1996. De underretter straks Kommissionen herom.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan hen-

visning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 16

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den

Artikel 15

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i De Europæiske Fællesskabers Tidende.

På Rådets vegne

Formand

Bilag

Ved »primær lokal myndighed« i direktivets artikel 2, stk. 1, litra a), forstås:

i Danmark:

amtskommune, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, primærkommune

i Belgien:

commune/gemeente/Gemeinde

i Tyskland:

kreisfreie Stadt bzw. Stadtkreis; Kreis; Gemeinde, Bezirk in der Freien und Hansestadt Hamburg und im Land Berlin; Stadtgemeinde Bremen in der Freien Hansestadt Bremen, Stadt-, Gemeinde-, oder Ortsbezirke bzw. Ortschaften

i Grækenland:

koinotis
dimos

i Spanien:

municipio,
entidad de ámbito territorial inferior al municipal

i Frankrig:

commune,

arrondissement dans les villes déterminées par la législation interne, section de commune

i Irland:

county, county borough,
borough, urban district, town

i Italien:

comune,
circonscrizione

i Luxembourg:

commune

i Nederlandene:

gemeente,
deelgemeente

i Portugal:

município,
freguesia

i Det Forenede Kongerige:

counties in England; counties, county boroughs and communities in Wales; regions and Islands in Scotland; districts in England, Scotland and Northern Ireland; London boroughs; parishes in England; the City of London in relation to ward elections for common councilmen.

Bilag 2

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

. § 1

I lov nr. 140 af 8. marts 1989 om kommunale valg foretages følgende ændringer:

1. § 1 affattes således:

»§ 1. Valgret til kommunalbestyrelsen, herunder Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune, og amtsrådet har enhver, der på valgdagen er fyldt 18 år, har fast bopæl i kommunen henholdsvis amtskommunen, og som herudover enten

- 1) har dansk indfødsret,
- 2) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union,
- 3) er statsborger i Island eller Norge, eller
- 4) uden afbrydelse har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen.

Stk. 2. Den, der er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, har ikke valgret.«

§ 1. Valgret til kommunalbestyrelsen, herunder Borgerrepræsentationen i Københavns Kommune, og amtsrådet har enhver, der er fyldt 18 år og har fast bopæl i kommunen henholdsvis amtskommunen samt har dansk indfødsret eller har haft fast bopæl i riget i de sidste 3 år forud for valgdagen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Den, der er umyndiggjort med retsvirkning her i landet, har ikke valgret.

2. Efter § 1 indsættes:

»§ 1 a. Under forudsætning af gensidighed kan indenrigsministeren indgå aftale med et andet land om, at personer, der er statsborgere i landet uden tillige at have dansk indfødsret, skal kunne opnå valgret tidligere end anført i § 1, stk. 1, nr. 4.

Stk. 2. Efter indgåelse af aftale i henhold til stk. 1 fastsætter indenrigsministeren senest 10 uger før valgdagen det tidsmæssige krav til uafbrudt fast bopæl i riget, der gælder som betingelse for valgret for herboende statsborgere fra det pågældende land.«

3. § 3 affattes således:

»§ 3. Valgbar til kommunalbestyrelsen og amtsrådet er enhver, der har valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet, og som senest 22 dage før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne bortset fra aldersbetingelsen og betingelsen vedrørende varigheden af forudgående fast bopæl i riget, jf. dog § 4.«

»§ 3 a. Valgbar til kommunalbestyrelsen og amtsrådet er enhver, der har valgret til kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet, jf. dog § 4, og som senest mandagen 22 dage før valgdagen

- 1) har fast bopæl i kommunen henholdsvis amtskommunen,
- 2) har dansk indfødsret, jf. dog stk. 2, og
- 3) ikke er umyndiggjort med retsvirkning her i landet.

Stk. 2. Den, der senest på valgdagen har haft fast bopæl i riget i de forudgående 3 år, er valgbar, uanset at den pågældende ikke har dansk indfødsret på det tidspunkt, der er anført i stk. 1.

4. Efter § 3 indsættes:

»§ 3 a. Under forudsætning af gensidighed kan indenrigsministeren indgå aftale med et andet land om, at personer, der er statsborgere i landet uden tillige at have dansk indfødsret, skal kunne opnå valgbarhed efter uafbrudt fast bopæl i riget i et kortere tidsrum end 3 år.

Stk. 2. Efter indgåelse af aftale i henhold til stk. 1 fastsætter indenrigsministeren senest 10 uger før valgdagen det tidsmæssige krav til uafbrudt fast bopæl i riget, der gælder som betingelse for valgbarhed for herboende statsborgere fra det pågældende land.«

5. I § 5 indsættes efter »valgperioder«: »eller ikke har dansk indfødsret«.

§ 5. Den, der på valgdagen er fyldt 60 år eller har været medlem af en kommunalbestyrelse eller et amtsråd i 2 hele sammenhængende valgperioder, har ikke pligt til at lade sig opstille som kandidat, jf. § 29.

6. I § 22 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Bekendtgørelsen efter stk. 1 skal tillige indeholde en kort redegørelse for, hvilke personer der har ret til at udmøve valgret og stille op som kandidat til kommunalbestyrelsesvalget henholdsvis amtsrådsvalget, herunder om betingelserne for, at disse rettigheder tilkommer herboende udlændinge.«

§ 22. Senest tirsdagen 8 uger før valgdagen bekendtgør kommunalbestyrelsen henholdsvis amtsrådet i de stedlige dagblade eller lokalaviser

- 1) antallet af dem, der skal vælges,
- 2) antallet af stillere for en kandidatliste,
- 3) fristen for indlevering af kandidatlister og
- 4) dag og tid for afstemningen.

7. § 24, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »personnummer,«: »statsborgerskab,«.

§ 24. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om hver enkelt kandidats fulde navn, personnummer, stilling og bopæl. Hvis kandidaten ikke ønsker sig anført på stemmesedlen med sit fulde navn, skal det angives, hvordan navnet ønskes anført. Kandidatens efternavn eller mellemnavn samt mindst ét fornavn eller forbogstav skal altid anføres. Kun mellem- og efternavne, som kandidaten er berettiget til at føre efter navneloven, eller mellemnavne, som er anmeldt til folkeregistret, kan anføres på stemmesedlen. I stedet for fornavnet kan anføres et kaldenavn, der er afledt af fornavnet.

Stk. 2. Kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen. Kandidatlisten skal

indeholde oplysning om, hvorvidt kandidaterne er opstillet i en bestemt rækkefølge (partiliste), jf. § 86, eller om de er sideordnet opstillet, jf. § 85.

Stk. 3. Kandidatlisten skal indeholde oplysning om kandidatlistens listebetegnelse. Enkelte bogstaver (A, B, C, osv.) kan ikke anvendes som listebetegnelse. Listebetegnelsen skal ved kandidaternes underskrift være godkendt af disse.

8. I § 27 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Såfremt der på en kandidatliste er opstillet en kandidat, der ikke har dansk indfødsret, skal valgbestyrelsen give den pågældende kandidat meddelelse om, hvorvidt den pågældende kandidatliste, herunder den pågældendes kandidatur, er godkendt.«

§ 27. Efter udløbet af fristen for indlevering af kandidatlister skal valgbestyrelsen undersøge, om de rettidigt indleverede kandidatlister er gyldige, jf. §§ 23 – 25. Valgbestyrelsen skal endvidere undersøge, om kandidaterne på hver enkelt kandidatliste kan godkendes, eller om nogen af kandidaterne skal slettes af kandidatlisterne, jf. §§ 28 – 31.

Stk. 2. Hvis valgbestyrelsen finder, at en kandidatliste på grund af væsentlige mangler må erklæres ugyldig, eller at en eller flere kandidater skal slettes af kandidatlisten efter reglerne i §§ 28 – 30, skal valgbestyrelsen senest lørdagen 24 dage før valgdagen underrette den tegningsberettigede stiller herom. Senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen kan der foretages en afhjælpning af manglerne eller indleveres en ny kandidatliste. Valgbestyrelsens formand træffer herefter afgørelse om kandidatlistens gyldighed og om godkendelsen af kandidaterne. Afgørelsen indføres i valgbogen, og en udskrift heraf sendes til den tegningsberettigede stiller.

9. Efter § 108 indsættes:

»§ 108 a. Anmodning om udstedelse af en valgbarhedsattest for en dansk statsborger, der ønsker at opstille som kandidat til kommunale valg i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, skal indgives til indenrigsministeren.

Stk. 2. For en dansk statsborger, der er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, kan der ikke udstedes valgbarhedsattest.

Stk. 3. For en dansk statsborger, der ikke er umyndiggjort med retsvirkning i Danmark, kan udstedes valgbarhedsattest med det indhold, at indenrigsministeren ikke har kendskab til, at den pågældende har fortabt sin valgbarhed til kommunale råd i Danmark. Hvis Valgbarhedsnævnet i indeværende valg-

periode har truffet afgørelse om, at den pågældende ikke er valgbar til kommunale råd, jf. § 4, skal oplysning herom påføres valgbarhedsattesten tillige med oplysning om, hvornår forældelsesfristen for, at den pågældende strafbare handling kan medføre tab af valgbarhed til kommunale råd, udløber, jf. § 4, stk. 2.«